

Panitikan sa Panahon ng Kastila

II. LESSON PROPER

KALIGIRANG KASAYSAYAN SA PANAHOON NG KASTILA

- Ang isinaalang-alang na unang pananakop ng mga Kastila sa ating kapuluan ay ang pananatili rito **ni Miguel Lopez de Legazpi noong 1565**, bilang kauna-unahang Kastilang gobernadorheneral. At ditto nagsimula ang panitikan ng mga tao rito.
- Ang diwa ng pasimulang ito ay nagpatuloy nang walang pagbabago hanggang sa pagkakaroon ng digmaan sa Kabite noong 1872. Higit sa tatlong dantaon din ang pananakop na ito ng mga Kastila.

Mga Pagbabagong Naganap sa buhay ng mga Pilipino

1. Napalaganap ang relihiyong Katolika Apostolika Romana, pagpapalawak ng kanilang hanapbuhay na pambansa at ng kanilang nasasakupang lupain
2. Si **Villalobos** ang nagpasya ng ngalang “Felipinas” o “Felipenas” bilang parangal kay Haring Felipe. “Filipinas” na naging “Pilipinas”
3. Taong **1565 at 1873**, nakilala ang mga pangalang **Lakandula, Magat Salamat, Tamblot, Dagohoy, Diego Silang, Palaris, Manong Pule**, atb.
4. Nagpalit sila ng pangalan at nagpabinyag **Naging gobernador si **Jose Basco (1778)**.
5. Si **Claveria (1849)**, binigyang ng apelyidong kastila ang pamilyang Pilipino
6. Instik, Hapon, Ingles nagtangkang lumusob at umagaw sa Pilipinas
7. Umunlad ang kabuhayan dahil sa tuwirang pakikipagkumersiyo ng Espanya at Europa. Nagkaroon ng mga sasakyang tulad ng karwahe, tren at bapor
8. Nagbago ang anyo ng kanilang pamamahay; nagkaroon ng mga bahay na tisa at bato
9. Magagandang kasangkapan tulad ng piyano, muwebles at mga kagamitang pangkusina
10. Natuto silang magdiwang ng mga kapistahan bilang parangal sa mga santo at Papa
11. Bilang libangan, nagkaroon ng mga sabong, karera ng kabayo at teatro

Dalawang Panahon ng Panitikan:

1. Panitikang Pamaksang Pananampalataya at Kabutihang-asal
2. Panitikang Rebolusyonaryo at Sedisyoso

Tatlong Katangian ng Panitikan:

1. May sari-saring kaanyuan at pamamaraan, gaya ng mga tulang liriko, awit, kurido, pasyon, duplo, karagatan, kumedyang senakulo, sarsuwela, talambuhay, at mga pagsasalangwika.
2. Ang karaniwang paksain ay panrelihiyon.
3. Ang lalong nakararami ay huwad, tulad, o halaw sa anyo, paksa, o tradisyong kastila.

Mga Impluwensya ng Kastila sa Panitikang Filipino:

1. Ang “Alibata” na ipinagmamalaki kauna-unahang abakadang Filipino na nahalinhan ng alpabetong Romano.
2. Ang pagkakatauro ng Doctrina Cristiana na kinasasaligan ng mga gawang makarelihiyon.
3. Ang wikang Kastila na naging wika ng Panitikan nang panahong yaon. Marami sa mga salitang ito ang naging bahagi ng wikang Filipino.
4. Ang pagkakadala ng mga alamat ng Europa at tradisyong Europeo rito na naging bahagi ng Panitikang Filipino tulad ng awit, kurido, moromoro at iba pa.
5. Ang pagkakasinop at pagkakasalin ng makalumang panitikan sa Tagalog at sa ibang wikain.
6. Ang pagkakalathala ng iba’t ibang aklat na pambalarila sa wikaing Filipino tulad sa Tagalog, Ilokano at Bisaya.
7. Ang pagkakaroon ng makarelihiyong himig ng mga lathalain ng mga panahong yaon.

MGA AKDANG PANRELIHIYON:

DOCTRINA CHRISTIANA

- Kauna-unahang aklat na nalimbag sa Pilipinas noon 1593, sa pamamagitan ng silograpiko.

- Aklat ito nina Padre Juan de Placencia at padre Domingo Nieva.

Nasusulat ang aklat sa Tagalog at Kastila.

- Naglalaman ng mga dasal, sampung utos, pitong sakramento, pitong kasalanang mortal, pangungumpisal at katesismo.

- May 87 pahina lamang.

NUESTRA SENORA DEL ROSARIO

- Ikalawang aklat na nalimbag sa Pilipinas. Akda ito ni Padre Blancas de San Jose noong 1602 at nalimbag sa Imprenta ng Pamantasan ng Sto.

Tomas sa tulong ni Juan de Vera, isang mestisong Intsik. Naglalaman ito ng mga talambuhay ng mga santo, nobena, at mga tanong at sagot sa relihiyon.

BARLAAN AT JOSAPHAT

- Aral na Tunay na Totoong Pag-aacay sa Tauo, nang manga Cabanalang Gaua nang manga Malaoualhatiayang Barlaan at Josaphat (1780) na batay sa mga Sulat sa Griyego ni San Juan Damasceno.”

- ikatlong aklat na nalimbag sa Pilipinas. Akda ito sa Tagalog ni Padre Antonio de Borja. Orihinal na nasa wikang Griyego.

- Jacobo Biblio (Latin), Baltazar de Santa Cruz (Kastila)

- Ipinalalagay itong kaunaunahang nobelang nalimbag sa Pilipinas.

-isinalin sa salitang Iloko at sa anyong patula ni Padre Agustin Mejia

URBANA AT FELISA

- aklat na sinulat ni Modesto de Castro, ang tinaguriang “Ama ng

Klasikong Tuluyan sa Tagalog”.Naglalaman ito ng pagsusulatan ng magkapatid na sina Urbana at Felisa. Pawang nauukol sa kabutihangasal ang nilalaman ng aklat na ito, kaya’t malaki ang nagawang impluwensya nito sa kaugaliang panlipunan ng mga Pilipino.

PASYON

- aklat na nauukol sa buhay at pagpapakasakit ni Kristo. Binabasa ito tuwing Mahal na Araw. Nagkaroon ng apat (4) na bersyon sa Tagalog ang akdang ito, at ang bawat bersyon ay ayon na rin sa pangalan ng mga nagsisulat. Ang mga ito ay ang Padre Mariano Pilapil (1814) Gaspar Aquino de Belen (1704); Aniceto dela Merced (1856); at Don Luis de Guian (1750).

Mga Dulang Panrelihiyon:

1. Panunuluyan - Dulang tinatanghal sa lansangan. Paghahanap ng matutuluyan nina Maria at Joseph sa

Bethlehem. Ang mga bahay sa paligid ang hinihingan ng mag-asawa ng silid na matutuluyan

2. Flores De Mayo/Dalit - ang pag-aalay ng bulaklak kasabay nang pag-awit bilang handog sa Birheng

Maria. P. Mariano Sevilla (Tondo, Nobyembre 12, 1832)

3. Santa Cruzan - ay isang prusisyon na isinasagawa sa huling bahagi ng pagdiriwang ng Flores de Mayo.

Isinasalarawan nito ang paghahanap sa Banal na Krus ni Reyna Elena, ang ina ni Constantino.

4. Senakulo - isang dulang nagsasalaysay ng buhay at kamatayan ng Poong Hesuskristo. Kadalasan

ginaganap sa lansangan o sa bakuran ng simbahan

5. Salubong - Pagtatanghal ng pagtatagpo ng muling nabuhay na Panginoong Hesus at ni Maria.

Soslit

6. Tibag - isang pagtatanghal kung buwan ng Mayo, ng paghahanap ni Santa Elena sa krus na pinagpakuan

kay Kristo.

7. Karilyo - pagpapagalaw ng mga anino ng mga pira-pirasong kartong hugis tao sa likod ng isang kumot na

puti na may ilaw

Matamis na Birheng pinaghahandugan, Kami'y nangangako naman pong magalay Ng mga ginalda bawat araw At ang magdudulot yaring murang kamay.

Tuhog na mga bulaklak sadyang salitsalit Sa mahal mong noo'y aming ikakapit, Lubos ang pag-asa't sa iyo'y pananalig Na tatanggapin mo handog ng pag-ibig

URBANA AT FELISA

PASYON

Panitikan sa Panahon ng Kastila

8. Komedyang Moro-Moro - isang matandang dulang Kastila na naglalarawan ng pakikipaglaban ng Espanya

sa mga Muslim noong unang panahon.

9. Sarsuwela - isang komedyang o melodramang may kasamang awit at tugtog, may tatlong (3) yugto, at

nauukol sa mga masisidhing damdamin tulad ng pag-ibig, paghihiganti, panibugho, pagkasuklam at iba pa.

- Severino Reyes o Lola Basyang

10. Dung-Aw - binibigkas nang paawit ng isang naulila sa piling ng bangkay ng yumaong asawa, magulang at anak.

11. Karagatan - Nanggaling sa alamat ng prinsesang naghulog ng singsing sa karagatan, tapos nangakong

papakasalan niya ang binatang makakakuha nito. Isang larong may paligsahan sa tula ukol sa singsing ng

isang dalagang nahulog sa gitna ng dagat at kung sinong binata ang makakuha rito ay siyang pagkakalooban

ng pag-ibig ng dalaga.

12. Duplo - larong paligsahan sa pagbigkas ng tula na isinasagawa bilang paglalamay sa patay.

Isinasagawa sa ika-9 na araw ng pagkamatay. Pagalingan ito sa pagbigkas at pagdebate, pero kailangan

may tugma sa paraang patula. Gumagamit ng mga biro, kasabihan, salawikain at taludtod galing sa banal

na kasulatan.

-BILYAKA at BILYOKO = DUPLERO

13. Saynete - itinuturing na isa sa mga dulang panlibangan nang mga huling taon ng pananakop ng mga

Kastila. Ang paksa ng dulang ito ay nahihinggil sa paglalahad ng kaugalian ng isang lahi o katutubo.

14. Pangangaluluwa - Kilala bilang Todos Los Santos

MGA KANTAHING-BAYAN:

Kantahing-Bayan – (Folk Songs) ang nilalaman ay nagpapakilala ng iba't ibang pamumuhay at pag-uugali

ng mga tao at ng mga kaisipan at damdamin ng bayan.

1. Leron-leron Sinta = Tagalog 4. Sarong Banggin = Bikol

2. Pamulinawen = Iloko 5. Atin Cu Pung Singsing = Kapampangan

3. Dadansoy = Bisaya

Kahalagahan ng Kantahing Bayang Pilipino - Ito ay nagpapakilala na ang ating diwangmakata ay katutubo

sa ating lupain. Ito ay nagpapahayag na tunay na kalinangan ng Pilipino. Ito ay bunga at bulaklak ng

matulaing damdaming galling sa puso at kaluluwa ng bayan.

